

Een koninklijke dag op een middeleeuws kasteel

Het vijfde Nationale Geschiedenisonderwijscongres in Slot Loevestein was helemaal uitverkocht. Op deze historische locatie kwamen VGN-leden en andere belangstellenden bij elkaar om te luisteren naar sprekers en voor een afwisselend workshopprogramma. Het ochtendprogramma werd bijgewoond door een bijzondere gast.

Ben Vriesema is hoofdredacteur van *Kleio*.

Een mooiere historische locatie voor een jubilerende vereniging was eigenlijk niet denkbaar: vanaf de muren van Slot Loevestein druipt de geschiedenis. Het slot staat in het geheugen van Nederland gegrift als de plaats waaruit Hugo de Groot op 22 maart 1621 wist te ontsnappen, verstopt in een boekenkist. Een hele prestatie voor de dragers overigens, want het middeleeuwse kasteel herbergt vele nauwe gangen, afstapjes en erg smalle trappen. Vanaf 15 maart 2019 staat het slot in het geheugen van de VGN gegrift, want op deze dag werd de vereniging vertroeteld met een bezoek van koning Willem-Alexander. Succes heeft vele vaders, maar naar het schijnt kwam het idee uit het brein van penningmeester (en voortreffelijk leidende dagvoorzitter) Maud Knook om de koning te vragen om op de viering van het zestigjarig bestaan van de vereniging acte de présence te geven. Dat de koning er inderdaad was, getuigt mijns inziens van de bijzondere positie die het geschiedenisonderwijs in Nederland inneemt; het is natuurlijk ook het metier waarin ons staatshoofd is afgestudeerd.

Cadeau

Klokslag tien uur begon het congres, en ook klokslag tien uur kwam de koning de volledig gevulde zaal binnen. Na een sketch van een man die zich als de reïncarnatie van Hugo de Groot voordeed, maar vergat te vertellen hoe de ontsnapping precies had plaatsgevonden, heette de voorzitter van de VGN de koning en de andere aanwezigen van harte welkom. Ton van der Schans gebruikte in zijn openingswoord meerdere metaforen om het belang van (het schoolvak) geschiedenis te onderstrepen, niet alleen voor leerlingen, maar voor de gehele samenleving. Mocht

uit het knikken van het staatshoofd tijdens de speech van de voorzitter van de VGN iets af te leiden zijn, dan zou je kunnen concluderen dat ook de koning het hier volledig mee eens is, al zal gezien de staatsrechtelijke verandering van Thorbecke dit door de premier moeten worden bevestigd. Koning Willem-Alexander kreeg na de speech de jubileumuitgave van *Kleio* (1, 2019) uitgereikt, waarbij Ton van der Schans de hoop uitsprak dat ook de prinsessen het blad gaan lezen en qua studierichting in de voetsporen van hun vader zullen treden. Hoogleraar Carla van Boxtel schetste in haar lezing de manier waarop geschiedenisonderwijs werd en wordt gegeven. Tijdens de pauze mocht een kleine groep van tevoren geselecteerden met de koning praten over geschiedenisonderwijs. Hij benadrukte het verschil in het geschiedenisonderwijs dat hij op de middelbare school had genoten en de wijze waarop zijn dochters nu les krijgen. Ook John Berends, de nieuwe commissaris van de Koning in Gelderland,

Boven: De organisatie was in handen van Maud Knook en Ton van der Schans van de VGN en Robbert-Jan Adriaansen van de Erasmus Universiteit Rotterdam. **Foto:** Hellen Janssen. **Onder:** De zaal zat afgeladen vol tijdens het ochtendprogramma. **Foto:** Robin Utrecht.

Ton van der Schans reikt het jubileumnummer van *Kleio* uit aan koning Willem-Alexander. Foto: Robin Utrecht.

en waarnemend burgemeester Peter Rehwinkel van Zaltbommel mengden zich in het gesprek over geschiedenisonderwijs en waren – net als de koning – oprecht geïnteresseerd in de veranderingen die het geschiedenisonderwijs heeft ondergaan en die voor de deur staan.

Ander examen?

Na het (opvallend) stille vertrek van de koning, mocht Tim Huijgen (docent en vakdidacticus) uitleggen waarom hij vond dat het geschiedenisexamen op een heel andere wijze ingevuld zou kunnen worden. Arie Wilschut vergeleek in *Kleio* 2 (2019) de examens geschiedenis uit een aantal buitenlandse met de onze, en onafhankelijk van elkaar kwamen Wilschut en Huijgen tot dezelfde conclusie: willen wij leerlingen echt het belang van geschiedenis bijbrengen, dan zullen de vragen op het centraal examen geschiedenis op een geheel andere wijze gesteld moeten worden. De docent dient de regie te krijgen over de invulling van het onderwijs, en er zouden op het examen vragen moeten komen die niet tot reproductie van kennis leiden. Daarnaast werd – als zo vaak – het nut van het uit het hoofd leren van de 49 kenmerkende aspecten betwijfeld. Tijdens het betoog van Huijgen herinnerde ik mij wat een collega onlangs voorstelde: zou het niet beter zijn wanneer de leerlingen toestemming krijgen om de 49 kenmerkende aspecten bij het centraal examen te houden, zoals Binas bij de exacte vakken en woordenboeken bij de talen. Op die manier ben je als Cito gedwongen andere vragen te stellen, maar moeten de leerlingen wel de kennis over de geschiedenis kunnen toepassen, zonder dat het dom in hun hoofd is gestampt.

Prijs voor Els Kloek

Tijdens de paneldiscussie met Huijgen, Van Boxtel, Jikkemien Kuypers (geschiedenisdocent van het jaar) en Tineke Bogaerts (jarenlang stuwende kracht bij *Kleio*) werd duidelijk dat er verschillende manieren zijn om leerlingen bij het vak te betrekken. Ons vak heeft zoveel verschillende kanten (denk alleen al aan de nieuwe interesse in Wereldgeschiedenis) dat er eigenlijk meer lessen in het rooster zouden moeten komen. Tijdens die extra uren zouden we mooi de nieuwe tv-serie *In Europa* met de leerlingen kunnen bekijken. Een korte voorvertoning van de nieuwe serie van Geert Mak werd de congresdeelnemers getoond, met de oproep om samen te werken met de tv-makers van de VPRO om lesmateriaal te maken en uit te testen bij de serie.

Net voor de lunch werd bekend wie dit jaar de Kleio Klasseprijs had gewonnen. Een recordaantal stemmen ►

Els Kloek is de trotse winnaar van de Kleio Klasseprijs 2019. Foto: Hellen Janssen.

Rechts: Janneke Riksen gaf een workshop over *Selma*, het boek van Carolijn Visser. Onder: Een feestelijk diner in Slot Loevestein sloot het congres af. Geheel onder: Parallel aan de workshops vond een reünie plaats van oud-redacteuren van *Kleio*. Foto's: Hellen Janssen.

werd uitgebracht op de vier genomineerde boeken: *Ooggetuigen van de Tachtigjarige Oorlog*, *Wereldgeschiedenis van Nederland*, *Amsterdam en de Nachtwacht* en *1001 vrouwen in de 20ste eeuw*. Winnaar van de oorkonde en een geldbedrag werd Els Kloek, die *1001 vrouwen* heeft bedacht, samengesteld en eraan heeft mee geschreven. In haar dankwoord gaf Kloek aan dat er eigenlijk niets hogers haalbaar is dan het winnen van deze prijs, immers, elke schoolbibliotheek zou dit boek moeten hebben, zodat duidelijk is hoe de positie van de vrouw is veranderd en welke dappere vrouwen daar een rol in hebben gespeeld. Kloek had nog een verrassing in petto: ze bood de vereniging een tekening aan van de strip *Sigmund* uit *de Volkskrant*, waarin haar boek wordt genoemd en waarin mannen op de hak worden genomen. De tekening komt te hangen in de gangen van de Hogeschool van Amsterdam, omdat de VGN en de *Kleio*-redactie geen eigen ruimte hebben.

Workshops

Na de lunch werden er tien workshops aangeboden, verspreid over het terrein van het kasteel. De organisatoren van deze dag hebben gepoogd de bezoekers een scala aan workshops aan te bieden. Van uitleg over formatief evalueren bij geschiedenis tot aan de (bloederige) landing op de stranden van Normandië middels een game die leerlingen kunnen spelen, er kwam van alles langs. Video-interviews, Schooltv en gelukkig ook verhalen in de geschiedenisles, er was voor elk wat wils. Het enige kritiekpuntje zou kunnen zijn dat de workshops vaak meer lezingen waren en dat de locatie niet altijd even geschikt was om in één ruimte drie workshops/lezingen naast elkaar te houden. De presentaties en ander materiaal van de workshops staan op de website van de VGN, zodat de docenten kunnen grasduinen in de inhoud van andere workshops waar ze niet bij aanwezig konden zijn. Er werd ook veel lesmateriaal aangeboden, en eenieder kan dit natuurlijk prima gebruiken in zijn lessen.

Reünie

Naast de workshops was er een reünie voor oud-medewerkers van *Kleio*. De huidige redactie is schatplichtig aan deze noeste redacteurs, omdat door hun werk de kwaliteit van *Kleio* jarenlang is gewaarborgd, en de continuïteit van de vereniging door deze groep oud-redacteurs is bestendigd. De maaltijd die afsluitend door velen in het slot werd genuttigd, zorgde voor geanimeerde gesprekken over de dag zelf, 'Het Bezoek' en over hoe het vroeger allemaal ging. Een trotse zestig jaar oude vereniging beleefde een koninklijke dag op een historische locatie met interessante lezingen en workshops. Beter wordt het niet. Maar wie weet wat de toekomst brengt. ■

